

9. Скибицький І, та ін. Вплив мотивації досягнення на психічний стан спортсмена. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. 2016;(01(68)):80-84.
10. Толкунова ІВ, Гринь ОР, Смоляр П та ін. Психологія здоров'я людини: навчально-методичний посібник. Київ: Талком; 2021. 243 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Лебедик Леся

**Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна**

Актуальність дослідження. Підготовка особистості суб'єкта спортивної діяльності в умовах інноваційних змін зумовлює низку актуальних завдань психології спорту. Ця проблема є актуальною, адже у системі професійної підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту важливим чинником є розвиток не лише фізичних та методичних, а й психологічних якостей, що забезпечують ефективне виконання професійних обов'язків. З огляду на високий рівень психологічного навантаження у спортивній діяльності та педагогічній взаємодії, психологічна підготовка набуває особливої значущості у формуванні професійної компетентності.

Результати дослідження. Психологічна підготовка передбачає розвиток таких компонентів: емоційної стабільності, мотиваційної стійкості, саморегуляції, здатності до емпатійного сприйняття, лідерства, командної взаємодії. Наукові праці (Л. Виготський, С. Максименко, Т. Круцевич) доводять, що ефективна професійна діяльність у сфері фізичного виховання пов'язана з умінням керувати емоціями, швидко приймати рішення, адаптуватися до мінливих умов.

Для виокремлення й опису психологічних аспектів підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту ми спирались на попередні практичні й теоретичні наші напрацювання [1-6] і В. Стрельнікова [7-14] та результати проведеного нами констатувального експерименту. У процесі підготовки означених фахівців нами з'ясовано, що найбільш ефективним є впровадження спеціальних психологічних тренінгів: а) тренінгів розвитку емоційного інтелекту; б) методик психодіагностики стресостійкості; в) технік саморегуляції та візуалізації успіху в змагальній діяльності; г) групових завдань на командоутворення.

Також доцільно інтегрувати елементи спортивної психології до навчальних дисциплін, проводити заняття з аналізу спортивних ситуацій, використовувати кейс-метод та моделювання конфліктних чи кризових педагогічних ситуацій.

Акцентуємо увагу на особливостях взаємодії з учнями/вихованцями. Фахівець з фізичного виховання має володіти навичками педагогічної рефлексії та емпатії. Психологічна готовність до взаємодії з дітьми з різним рівнем психофізичного розвитку, мотивації та поведінкових реакцій є важливою складовою професійної компетентності.

Висновки. Психологічна підготовка фахівців з фізичного виховання та спорту повинна бути системною, інтегрованою в загальний освітній процес і спрямованою на формування особистісної зрілості, професійної стресостійкості та ефективної комунікації. Такий підхід дозволяє забезпечити не лише успішну реалізацію педагогічних завдань, а й гармонійний розвиток самих майбутніх фахівців.

1. Лебедик ЛВ. Акмеологічний підхід у підготовці суб'єктів спортивної діяльності до соціальної роботи. Булгакова ТМ, редактор. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали IV Всеукр. наук. електронної конф.; 2021 Жовт 29; Київ. 2021. С. 81-83.
2. Лебедик ЛВ, Новописьменний СА. Формування ключових компетентностей майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти – керівників гуртків фізкультурно-

- спортивного напрямку. Пристинський ВМ, Пристинська ТМ, редактори. Рухова активність і здоров'язбереження людини. Монографія. Слов'янськ; 2024. С. 55-70.
3. Лебедик ЛВ. Педагогічні аспекти підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту для закладів позашкільної освіти. Булгакова ТМ, редактор. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали V Всеукр. наук. електрон. конф. з міжнар. участю; 2022 Жовт 28; Київ. 2022. С. 71-73.
 4. Лебедик ЛВ. Підготовка суб'єктів спортивної діяльності до ефективної комунікації. Булгакова ТМ, редактор. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали VII Всеукр. наук. електрон. конф. з міжнар. участю; 2024 Жовт 29; Київ. 2024. С. 60-62.
 5. Лебедик ЛВ. Показники і рівні фахового розвитку суб'єктів спортивної діяльності. Булгакова ТМ, редактор. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності; 2023 Жовт 26; Київ. 2023. С. 60–62. Доступно: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/22466>
 6. Лебедик ЛВ. Соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проєктивної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. Пристинський ВМ, Пристинська ТМ, редактори. Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості. Збірник статей за матеріалами VIII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф.; 2021 Берез 25-26; Слов'янськ-Краматорськ, Слов'янськ. С. 45-49.
 7. Стрельников ВЮ. Використання теорій інтенсивного навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис Національного пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2016; ЗК2 (71):316-319.
 8. Стрельников ВЮ. Емоційний складник здоров'язберігаючого навчального середовища. Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис Національного пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2015;(56):343-347.
 9. Стрельников ВЮ. Концепція проєктування професійно-педагогічної підготовки фахівця в галузі фізичного виховання і спорту. Пристинський ВМ, Пристинська ТМ, редактори. Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості. Збірник статей за матеріалами VIII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф.; 2021 Берез 25-26; Слов'янськ-Краматорськ, Слов'янськ. С. 415-420. Доступно: <https://ddpu.edu.ua/index.php/navihatsiia-3/nauka-ta-inovatsii/konferentsii/3288-v>
 10. Стрельников ВЮ. Педагогічний менеджмент підготовки суб'єктів спортивної діяльності. Булгакова ТМ, редактор. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали IV Всеукр. наук. електронної конф.; 2021 Жовт 29; Київ. С. 97-98.
 11. Стрельников ВЮ. Педагогічні аспекти підвищення кваліфікації суб'єктів спортивної діяльності. Булгакова ТМ, редактор. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали VI Всеукр. наук. електронної конф.; 2023 Жовт 26; Київ. 2023. С. 74-76. Доступно: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/22471>
 12. Стрельников ВЮ. Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до проєктування системи інтенсивних тренувань. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2013; 5 (30):361-365.
 13. Стрельников ВЮ. Розвиток духовності студентської молоді засобами фізичної культури і спорту. Пристинський ВМ, редактор. Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості. Збірник статей за

матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф.; 2020 Берез 18-19; Слов'янськ-Краматорськ, Слов'янськ. С. 94-101. Доступно: <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>

14. Стрельников ВЮ. Развитие индивидуальной образовательной траектории субъектов спортивной деятельности в закладе непрерывной освіти. Булгакова ТМ, редактор. Актуальные проблемы психолого-педагогического сопровождения та развития субъектов спортивной деятельности: Материалы VII Всеукр. наук. электрон. конф. з міжнар. участю; 2024 Жовт 29; Київ. 2024. С. 73-75.

РОЛЬ СТИЛЮ БАТЬКІВСЬКОГО СТАВЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ МОТИВАЦІЇ ДИТИНИ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТИВНОЮ АКРОБАТИКОЮ

Максимов Станіслав, Воронова Валентина

Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ, Україна

Вступ. Актуальність дослідження обумовлена тим, що початок спортивної кар'єри у видах, які вимагають складнокоординаційної підготовки, зокрема в спортивній акробатиці, найчастіше припадає на дошкільний вік — період, що є надзвичайно чутливим для становлення мотиваційної сфери, емоційної регуляції, соціальної взаємодії та первинного ставлення до успіху й невдач. Саме в цей час дитина здатна усвідомлювати результативність своїх дій, гостро реагує на оцінку з боку дорослих і прагне до емоційного схвалення. Формування позитивного ставлення до спортивної діяльності в такому віці значною мірою залежить від почуття задоволення, підтримки та заохочення з боку найближчого соціального оточення — передусім батьків [1; 2].

Згідно з дослідженнями Wright E. M., Chase M. A., Horn T. S., Vealey R. S. (2019), батьківська віра у здібності дитини істотно підсилює її старання, саморегуляцію та прагнення до досягнення результатів. Водночас надмірний контроль і перфекціоністські очікування можуть призвести до формування залежної мотивації або страху перед помилками. Автори також зазначають, що стиль виховання (авторитарний, демократичний, гіперопікуючий або відсторонений) має безпосередній вплив на рівень залученості дитини до спортивної діяльності, її впевненість та емоційний комфорт у тренувальному процесі [3].

Метою нашого дослідження було виявити вплив стилю батьківського ставлення на формування мотивації до занять спортивною акробатикою.

Методи дослідження: Для цього було проведено емпіричне дослідження за участі 80 дітей віком від 5 до 8 років, які мають не менше одного року тренувального стажу. У вибірку входили як дівчатка, так і хлопчики, рівномірно розподілені між дошкільною та молодшою шкільною віковими групами.

Мотивація до занять спортом, рівень тривожності та стиль батьківського виховання оцінювалися за допомогою психодіагностичних методик і статистичних процедур, зокрема — таблиць спряженості з подальшою перевіркою достовірності зв'язків за критерієм χ^2 Пірсона.

Результати дослідження. Результати аналізу виявили виразну залежність між мотиваційними проявами дітей і тими особливостями взаємин, які вони мають у родинному колі. Найвищий рівень мотивації — а саме прагнення досягати цілей, відповідальність, ініціативність, бажання вдосконалюватися у спортивній діяльності — спостерігався у дітей, які отримують від батьків високий рівень прийняття (25,0 балів), щирі кооперації (5,33), а також низький рівень контролю (2,67) і негативного ставлення до невдач (2,33). Такі діти, як правило, виявляють високу зацікавленість у тренувальному процесі, охоче беруть участь у змаганнях і відкриті до співпраці з тренером і партнерами. Статистичний аналіз підтвердив значущість цього зв'язку ($\chi^2 = 10$; $p = 0,007$).

У групі дітей з «хорошим», але не максимальним рівнем мотивації, батьки демонстрували помірні показники прийняття (21,67), менший рівень кооперації (3,67), дещо вищий контроль (3,00) і негативну реакцію на помилки (3,5). Такі діти також мають позитивне